LIBER XIII

SCTh 13.1 *De lustrali conlatione*

c.1 i negotiatores auri [uel] argenti conlationem fa[cere] clericis e⸢x⸣ceptis[1]

c.2 ii superiori similis superius clericos iu*be*t excipi a conlatione hic eos qui militant uel quietem a principe meruerunt[2]

c.3 iii colonos senatorum si negotium non exercent a conlatione immunes fieri hic ostendit mercimonium et quid negotiatio quodsi fruct⸢uum⸣ in his locis uenditio fiat u( ) .. negotium nec merces[3] [a]

c.4 curiales fugientes sub praetextu xpistianita⸢tis su⸣ae munia ciuitatis pa⸢triae d⸣ebere restitui sic tamen ut a conla⸢tione s⸣int inmunes si aliquid non fuerint mercati[4]

c.5 u mercatores domus regiae uel xpistianos ueros adiuari debere exceptis potioribus aut eorum hominibus[i]

c.6 ui superius exceperat senatores uel ipsorum homines per hanc uero constitutionem nullum excepit modo uero alterum iubet. ut exceptio solis praestetur qui aut per se aut per suos homines[5]

c.7 uii militantes non debere mercimonium exercere quodsi cognitum fuerit per suos homines exercere ad conlationem debere constringi

c.8 uiii ad conlationem eos debere constringi qui conmutationem uendendo mercimonium faciunt id est tabernarios oportere constringi exceptis domus regiae colonos

c.9 uiiii salgamarios uel conciliolegulos ad conlationem constringi iubet

c.10 x colonos rei priuatae pro fructibus suis quos distraunt proibet inquitari cum fabris uel figulis uel qui manibus suis se pascunt

1 H: uel, M: *uel*; H: facere, M: fa*cere*; H, M: exceptis
2 H: iubet, M: iu*bet*
3 H: fructuum, M: fruct*uum*; ṳ̄ H: uel .. M: ut <->
4 H: christianitatis suae, pa*triae* debere, collatione sint, M: xristianita*tis suae*, pa*triae d*ebere, conla*tione s*int
5 ms: alt'er'um

a ostendit M: *add.* quid

i domus regia H, M: *CTh* ad domum nostram (*CTh 13.1.8 et 21, 13.6.3 et 5 al.*)

c.11 xi primae similis sed hic prouinciales demonstrauit usque ad denos solidos intra illiricum uel italiam intra gallias usque ad quinque in solidos[i]

c.12 xii tertiae similis in fine non debere eos molestari qui fructus suos distraunt

c.13 xiii uernacula sunt quae in domibus propriis aut nascuntur aut fiunt si distraat unusquisque ad conlationem non oportere constringi[ii]

c.14 xiiii decurso stipendio militantes amplius. a quindecim solidis inmunitam conlationis non mereri

c.15 xu potentem defendentem negotiatorem suprascriptum dictum ad solutionem constringi praecipit

c.16 xui corporatos qui negotium ⌜e⌝xercent *se per* clericorum nomina non oportere excus⌜ar⌝[1]

c.17 xuii curiales qui pro necessitate negotiantur ad solutionem conlationis non constringi iubetque mancipes eligi absque curialibus qui ipsas poecunias exigant

c.18 xuiii foenerantes poecunias aurariae conlationis subiacere[iii]
S2: nota de feneratoribus

c.19 xuiiii omnibus superioribus sta contrarior

c.20 xx munia minorata ab his qui persoluunt reparari debere uel labentia paulatim id est uices per plurimas exigatur. adicit ut nullus uectigal a principe audeat postulare

c.21 xxi similis .xu. id est quodsi non solum ad domum potentum confugerint uerum etiam si ad domum regiam refundantur.

SCTh 13.2 *De argenti pretio quod thensauris infertur*

c.1 i pro argento quo quis inferebat per libram licere argenti quinque solidos dare[2] [a]

1 H: exercent se per, excusare, M: exercent *se* per, excus*are*
2 ms: ⟦xx⟧i⟦i⟧

a quo H, M: *leg.* quod

i solidos H, M: *leg.* ad quinos denos, *ut ex ipsa constit. colligitur*
ii fiunt H: *haec interpretis est expositio*
iii aurariae conlationis W: *CTh* aurariae functioni

SCTh 13.3 *De medicis et professoribus*

c.1 i grammaticos cum medicis uel scolasticis cum rebus suis immunes esse debere ad leges uocari uel iniuriam pati uetat ita ut a quocumque eos uexauerit. centum milia nummorum det. seruus flaggellis arguatur a domino. dominus uiginti milia nummorum det[1] [i]

c.2 ii omnes medici uel exmedicis ab obsequiis uel muniis esse immunes ita ut nec equos dent et hanc indulgentiam filiis tribuitur[2]

c.4 iiii confirmatio superioris est[3]

c.5 u doctores quales esse oportere insinuat et non ut statim exeuntes ex auditoriis nisi romae a principe probati per prouinciam ab ordine doctissimorum curialium fuerint sub ac decreto curialium principi dirigendam quo possit pro honore ciuitatis honoribus condonari[4] [a] [ii]

c.6 ui superiori similis ut non tantum doctrina polleat sed et mores[5]

c.7 uii filosophiae sub praetextu qui sunt absentes patriae oportere restitui absque illis qui apicem peritiae tenenti ne munia rei publicae inluuie polluantur[6]

c.8 uiii duas regiones secernit urbis romae unde medici a plebeis accipiunt qui diuitibus seruire contemnunt praecipit arciatro defuncto electione medicorum pro sui existimatione electum sociari concedit[b]

c.9 uiiii medicus non ante debet in locum defuncti succedere nisi septem numero medicorum testimonio fuerit adprobatus sic tamen ut ultimus fiat omnibus non aequalis[7]

1 ms: ⟦xxiii⟧i
2 ms: ⟦xxiiii⟧ii
3 ms: ⟦.....⟧iiii
4 ms: ⟦xx⟧u⟦ii⟧, 'ni'si; ō L: oportet/oporteat
5 ms: ⟦xx⟧ui⟦ii⟧
6 ms: ⟦xx⟧uii⟦ii⟧
7 ms: ⟦xxxi⟧uiiii

a sub ac decreto M: *probabiliter pro* subacto decreto
b arciatro M: *pro* archiatro

i scolasticis H, M: *et professores alios litterarum, ut in CTh*; ad leges uocari H, M: *CTh* in ius uocari; ut .. uexauerit M: *CTh* si quis eos uexauerit
ii nisi .. probati H, M: *de hac clausula nihil extat in CTh, cf. CTh 12.1.46, 13.5.4*

c.10 x medicos et ludimagistros cum uxoribus suis ab omnibus honeribus esse inmunes[1] [i]

c.11 xi in gallia iubet grammaticos rethoresque xxu annonarum munere condonari ⌜item⌝ grecos et latinos per singulos duodenas[2]

c.12 xii medicis in palatio positis nullam debet per sportulam sed gratuit⌜o⌝ et qui sunt comites sordes muni minime polluantur[3] [a]

c.13 xiii superiori similis et iubet non per subreptionem aliquid fieri sed postulata immo debere destrui[4] [ii]

c.14 xiiii medicorum doctoribus et palatii mediis concessa manere[5] [b]

c.15 xu de priuilegiis archiatrorum praecipit ut inlibata permaneant iubetque ut medicus. siue administratio siue sui laboris suffragio labore ab omni esse iubet immunes nec albo senatorio contineri[6]

c.16 xui grammaticus retores philosophi ut medici immunitate donatos functionibus omnibus liberentur[7]

c.18 xl

c.19 xli

SCTh 13.4 *De excusationibus artificum*

c.1 arcitectos africanis in partibus conpelli iubet ut fiant hi qui liberalibus studiis infici meruerunt immunitate concessa

c.2 ii arcitectos per singulas ciuitates ut alii artifices per singulas ciuitates inmunitatem habere debere quorum brebis subter adnexus est[8]

c.3 his omnibus artifibus immunitatem inpendit[9]

1 ms: ⟦x ii⟧x
2 ms: ⟦xxiii⟧ xi; H, M: item
3 ms: ⟦xxiiii⟧ xii medici‘s’; H: gratuito (?) M: gratui*to*
4 ms: ⟦xxxu⟧‘xiii’
5 ms: ⟦xxxui⟧‘xiiii’
6 ms: ⟦xxxuii⟧‘xu’
7 ms: ⟦xxuiii⟧‘xui’, ⟦fi⟧p‘hi’losophi
8 ms: ⟦xliii⟧ii
9 ms: ⟦xliiii⟧ hi‘s’

a gratuito M: *ita et Haenel qui de hoc non immerito miratur*
b mediis M: *pro* medicis

i ludimagistros H, M: *CTh* magistri urbis Romae
ii destrui M: *CTh* rescissis omnibus

c.4 iiii de pictoribus loquitur ut et ipsi et eorum uxores sint ab omni grauitate semper inmunes[1]

SCTh 13.5 *De nauiculariis*

c.1 i nauicularium ibi debere munus suum ubi deget aut eius parentes
c.2 ii
c.3 iii nauicularium excusationem non mereri sed et patrimonium si qui possidet sub pondere nauiculario excu*s*abilem non esse[2]
c.4 iiii in hac urbe modo non tenet.[i]
c.5 u inutilis est
c.6 ui nauicularios mutuis uicibus angarias rei publicae facere
c.7 uii nauicularios pro utilitate urbis constantinopolitanae uacationem fuisse meritos
c.8 uiii inutilis est
c.9 uiiii nauiculariis annonas uectantibus proibet inpingi molestiam
c.10 x haec inutilis est
c.11 xi nauicularium fugientem munia suae iubet origini reuocandum
c.12 xii nauicularium iubet forum non mutare feminas uero ubi adscribtae fuerint ibi et debita debere persoluere
ad u. *in litibus causisque priuatis*
S2: nota ubi debeat mulier conueniri
c.13 xiii superflua est
c.14 xiiii nauiculariorum numerum tam intra orientem quam apud aegiptum inmunitum debere conpleri a iudice designatus
c.15 xu qui honoribus muniri desiderat aequorum praestationem persoluet.
c.16 xui haec modo uacat
c.17 xuii nauicularius esse iubet immunes
c.18 xuiii iudeos sammaritanos ad nauiculariam functionem uocari conpescit.
c.19 xuiiii ...iquemque mortui locum succedentem functionem ipsius debere persoluere habemus stmilem in libro .duodecimo tituli primi[3] [a]

[1] ms: ⟦xlu⟧iiii
[2] H: excusabilem, M: exc*us*abilem
[3] H, M: *unum*quemque

[a] ...iquemque M: *add.* in; stimilem M: *pro* similem

[i] hac urbe H: *id est Romae. cf. 12.1.46, 13.3.5*

c.20 xx magistrianum ex nauiculario corpore factum priuilegio non carere sed etiam facultates habere liberas ei licebit.[1]

c.21 xxi nauicularius pro honere inposito aut absolui aut condemnari debere intra biennium[2]

c.22 xxi honoratos debere de nauiculariis disputare suae prouinciae qualiter unusquisque suae condicioni reddatur[3]

c.23 xxiii nauicularios a uectigalibus esse inmunes mercatoribus praedicto honeri sociatis[4]

c.24 xxiiii superiori similis ut nauicularius immunitatem habeat. a uectigalibus[5]

c.25 xxu patris sui per hanc constitutionem firmauit[6]

c.26 xxui haec confirmatio est uii et x hic addit ut susceptas species intra annum refundant biennium propter tempestatem ideo uoluit[7]

c.27 xxuii tertiam p*a*⌜r⌝tem urbani kanonis nauicularium debere persoluere ut lapsae iussu restituantur praefecti praetorio[8] [a]

c.28 xxuiii nauicularios conpelli ut singulae naues inpositae pro certis speciebus fabricent[9]

c.29 xxuiiii piratis p⌜rae⌝dam ereptam id est solidorum nauiculariis restituendos iubet[10]

c.30 xxxi priuilegia nauiculariorum intemeranda intemerata esse iubet[11]

c.31 xxxi decernit si melius aliquid nauiculariis concedi seruari non potuit inpensa prius beneficia custodiri[12] [i]

c.32 xxxii deminutis nauarcorum coetibus augustalem admonet per insulas naue perquirere per quas humanitatis copia dirigatur

1 ms: x⟦ui⟧x, ‘etiam’
2 ms: x⟦uii⟧xi, ‘pro’
3 ms: x⟦uiii⟧xi
4 ms: x⟦u⟧xiii⟦i⟧
5 ms: xx‘iiii’
6 ms: xx⟦i⟧u
7 ms: xx⟦ii⟧‘ui’
8 ms: xx⟦i⟧‘u’ii; H: partem M: p*ar*tem
9 ms: xx⟦iiii⟧‘uiii’
10 ms: xxu‘iiii’ pirata‘is’, solidi‘orum’; H: praeda M: praedam
11 ms: xx⟦u⟧xi
12 ms: xxx⟦uiii⟧‘i’, ‘concedi’

a lapsae H, M: *leg*. collapsae [classes]

i W: concedi *intended to replace* seruari

iubetque ut si aliqua naufragium pertulerit pro modiorum mensuram nauarcos ad restitutionem conpelli[1] [a]

c.33 xxxiii capitali poena percutiendum esse qui anfracto nauigio species distrait inferendas[2]

c.34 xxxiiii nauem qui retinet prospero flatu nauigantem pendente quasi hieme cum ciuibus damni poena percutiat nauarcos exilii deportatione directos[3]

c.35 xxxu nauicularios suae origini restitui iubet ut eorum heredes uel praedia necessitatem uel ciuitatis uel poortuum inpleant[4]

c.36 xxxui hodie inutilis est[5]

c.37 xxxuii simili modo et sta[6]

c.38 xxxiiii haec hic inutilis est quia superiori est similis.[7]

SCTh 13.6 *De praediis nauiculariorum*

c.1 ⌈i⌉ possessionibus conparatis . nauiculariis sub decretum nauarcis non praeiudicat sed si qui eas conparauerunt functioni esse obnoxios[8] [b]

c.2 ii patrimonium nauiculariorum uenditum nauiculariis reddi praecipit haec contraria superiori

c.3 iii praescribtionem annorum cessat inter litigantes quodsi ad domum regiam aliquid transitum f*e*cit honeribus subiacere[9] [i]

c.4 iiii facultates nauiculariae nauiculario corpori debent sociari si nolint domini functionem persoluere ceterum si persoluerint intemerate adque inconcusse possideant contraria secunddae

c.5 u praescribtionem nauiculariorum abscisam si quid pro modo domus regia tenet persoluat similis iii in fine[ii]

1 ms: xxx⟦ui⟧ii de⟦*f*⟧minutis
2 ms: xx⟦u⟧xiii ‘capitali’
3 ms: xxx‘iiii’
4 ms: xxx⟦i⟧u
5 ms: xxx⟦ii⟧‘ui’
6 ms: xxxiii‘uii’
7 ms: xxx‘u’iiii
8 : a?
9 Ḣ, M: fecit

a aliqua H, M: *add.* nauis
b conparatis H, M: *add.* a

i domum regiam H, M: *CTh* domus nostrae
ii domus regia H, M: *CTh* domum etiam mansuetudinis nostrae

c.6 ui praedia ⌜quoc⌝umque modo siue ad fiscum siue ad priuatum perueniat dominium liceat dominis actionem in rem habere si tamen possidentes functionum honera non persoluerint ut liceat ei et melioratae possessionis causam s..tendere et fructuum rationem perquirere[1]

c.7 uii possessionibus a nauiculariis conparatis emptorem debere pro modo rei conparatae functionis honus subeundum ut non de omni patrimonio nauicularii loquitur sed dea quae antiquitus nauiculario honeri subiacebat simili modo et de eorum domibus placuit quodsi et meliorata res fuerit pro ciuitatis ornamento effigiem pristinam debet adtendi quanti primitus ualere poterat non quantum meliorationis modernae conspicitur[a]

c.8 ui⌜ii⌝ primae similis quodsi ad minus idoneos praedium fuerit translatum autores esse tenendos

c.9 uiiii praedia distracta nauiculariorum rursus eodem corpori restituendas

c.10 x .. ante anno[s] quinqua[gi]nta praedium .. naui[cu]lario perue*n*-⌜8—10⌝sse possideri *cons*tituit[2] [i]

SCTh 13.7 *De nauibus non excusandis*

c.1 quinquaginta libras auri feriendos qui naues a publica uectione cupiunt excusare

c.2 sciant naues suas fisco sociari qui sub praetextu nomi*n*⌜i⌝s *t*⌜it⌝*u*-⌜loque al⌝*ter*⌜iu⌝s eas cupi⌜unt e⌝xcusari[3]

SCTh 13.8 *Ne quid oneri publico inponatur*

c.1 quicumque honeri publico priuatum superinponit duplo damno perplectitur et naufragii et frumenti

[1] ms: c( )s..tendere H: quocunque, tr... tendere M: quocumque, causas <-->tendere; causam s..tendere *ou* causas .. tendere [*deux lettres illisibles*, .n *pas possible*, c(on) *possible*]
[2] M: ante ann<---->/<->diu<--->na<-->ario<->/perue<-->esse pos/sideri constituit
[3] H: nominis alieni *debi*tas *na*ues cupi*unt ex*cusari, M: no*min*is *alicui debitas naues* eos cupi*unt ex*cusari

[a] subeundum H, M: *leg.* subire; dea H: de re M: *ita cod. mendose pro* de ea re; ut non H: *pro* nec enim M: *probabiliter pro* ut non ... loquitur

[i] *restitution*: ⌜si⌝ ante anno⌜s⌝ q(u)inq(u)a⌜gi⌝nta/ p(rae)dium ⌜a⌝ navi⌜cu⌝lario/ p(er)ue⌜nditum⌝ ...sse pos/sideri ⌜(con)s⌝tituit

SCTh 13.9 *De naufragiis*

c.1 naufragans quis in quouis litore ipsius prouinciae iudicem adeat. doceat testimoniis sibi hoc manifestius contigisse ut ille iudex ad praefectum referat id est intra annum

c.2 nauicularius adserens pati naufragium mediam partem nautarum quaestioni tradere eum oportere

c.3 iii praefectum annonae pereunte naui debere tres de plurimis eligere debere de quibus quaestio fieri debeat sed plus a gubernis quos uulgo dicunt immorari perquirendo debeat quodsi absentes erant casu ab aliis inquisitio fiat quodsi casu simul omnes tenpestas obruerit constantinianam sequi prius de ac re elicitam sanctionem ut qui naufragio remanserunt ab eis fiat cognitio unde iubetur per quinquennium perscrutandum ut duas semiscentesimas non accipiant hiemales placuit a nouembri mense usque aprile et ab aprile usque octobre nauigationem fieri[1] [a] [i]

c.4 iiii eiectam naufragii fluctibus nauem non debere fiscus cum possessoribus aut cum senatoribus si minor fuerit iactura dispendii si incolumem illam fluctus ad terram eiecit aut suo absorta est ponde re tunc demum omnia debere restitui ut prosecutor uel nominator prosecutoris ipsos damna respiciant[ii]

c.5 u nauicularios iubet audiri a praefecto annonae uel a uicario pro ea quae naufragio perierunt si moram aut neglegentia intercessit

c.6 ui nauiculariis afris aliquid perdentibus leuato uelo iubet audiri ut si aliquo modo constiterit de naufragio suscepisse pro qualitate suarum uirium esse multandum quodsi intra biennium oblato libello causam audire iudex oportunum tempus audientiae praeteriens damna resarciat ut mediam partem honeris et alteram nauicularius reddant

SCTh 13.10 *De censu siue adscribtione*[iii]

c.1 uii pauperes grauatos sublimium honeribus pensionum per tabularum conludium pristinas tantum functiones exsoluant

[1] ms: constantini'anam', placuit 'a'

[a] debere H, M: *del*

[i] gubernis H, M: *CTh* circa magistros nauium
[ii] fiscus H: fiscus (?) M: *procul dubio nonnulla a librario omissa; mais v.* Cass. var. 4.7
[iii] *la rubrique a été écrit après la constitution CTh 13.10.2, sur le vacat de la dernière ligne*

c.2 uii⌜i⌝ inmunitatem kapitationis liciis esse concessam

c.3 i qui uendere uel donare uult praedium colonos in aliis praediis mutare non queat

c.4 ii castimonialem *uirginem* integrae uitae a functionibus inmunem *esse consti*tuit si innupta sane permanserit et pupillis usque xx anno*rum* positis condonatam[1] [a]

c.5 iii grauatum se peraequatione iudicem interpellet et doceat intra annum necessitate suam absentiam facere si praesens mensibus quinque[2] [b]

c.6 iiii pupillos uel uiduas uel sancti*mon*iales immunitatem decreuit quamdiu ad tempus tutalere ueniant sed sacrae uirgines perpetuo excusandas.[3] [c] [i]

c.7 u in sicilia peraequatione facta si aliquid e dinumeratis moriatur ubi plus aliquid censitum fuerit debere eius nomine reputari de absentibus uero iudicibus praesentatis prouinciae partibus functionem confirmet quia qui fugit quandoque suae culturae poterit reuocari[4] [ii]

c.8 ui omnes praecipit inmunitatem non habere uel diuinam domum infixa sarcina pensionis manere quietam[5]

SCTh 13.11 *De censitoribus peraequatoribus et inspectoribus*

c.1 qui uites incidit pro censuum modum aut ramos arborum amputauit kapitali debere puniri exitio

c.3 ii si quisquam peraequatorem suum contempserit aut per colonum aut per procuratorem fixum censum imperiali exigi iussione[6]

c.4 iii in omnibus territoriis ciuitatibus qui afanticum suum praedium fecerit rursus recenseri debere sane conpensatio fi*e*ri debere

1 ms: ⟦x⟧ ii; H, M: uirginem, esse constituit, annorum
2 ms: ⟦xi⟧'iii'
3 ms: ⟦xii⟧'iiii'; H: sa*nctimoni*al*ibus* M: *san*cti*mon*ales
4 ms: ⟦xiii⟧'u', praesentati's', ⟦*ae*...⟧functionem
5 ms: ⟦xiiii⟧'ui'
6 ms: su'u'm

a usque xx annorum H, M: *leg.* usque ad xx annos
b se H: *add.* esse dicens M: *add.* credens (*CTh* si quis ... gravatum se esse credat)
c tutelere M: *pro* tutelare

i H, M: *CTh* et si quae se sacrae legis obsequio perpetuo dedicarunt
ii in sicilia H, M: *CTh* sicubi

omnium praediorum iubetque sine suo iussu nulli leuamen functionis inpendi[1]

c.5 iiii grauatos peraequatorum ponderibus innotescere debeant *int*ra anni curriculum minoribus uero et transacta anni spatia proclamandi licentia tribuitur uel eis qui rei publicae necessitatem absentarint.[2]

c.6 u herodem .. peraequatione esse re...*tu*..s accessore dato quod si quid fraudauit fide idoneis res sub probatione restituat[3]

c.7 ui iubet peraequatorem electum dirigere

c.8 uii peraequatores si excesserint et honoribus carentibus quadruplatis annonis cum quadruplatione annonarum restituere iubet

c.9 uiii conpensationem agrorum fieri debere a potentibus hominibus

c.10 uiiii peregrinos occupantes romanam prouinciam nullum beneficium accip⌜ia⌝nt nisi *eis* principalis indulgentia concesserit qui uero plus a concessa preoccupauit restituat[4] [i]

c.11 x peraequatores lustro directos nihilque agentes eorum actus praefectorum iussu oportere requiri contraria ui ubi uero et annonas in quadruplum et damna prouincialibus facta decreuerat reddi[5]

c.12 xi discussorum uel peraequatorum gesta augustalitati parendo uel uicariatiuae comitiue iubet iniungi denegatque fieri illud quod postea inpetrauit[6]

c.13 xii loca defecta rursus peraequari oportet et quidquid possint persoluant ipsos releuatos aut dominis aut heredibus eorum si uoluerint debere restitui si autem inuenti non fuerint tunc uicinis uel peregrinis tradi dominationem oportet biennii inmunitate concessa[7]

c.14 xiii perpetuaem peraequation⌜em⌝ esse iubet agapi[8]

1 ms: 'nulli'; H, M: fieri
2 H: intra anni, M: *intra a*nni
3 H, M: herodem] *de*; H: exemtum, M: s<--->
4 ms: 'uiiii'; H, M: accipiant, eis
5 H, M: p(rae)f(ecti), *mais on a écrit* pff *ou* pfi
6 ms: augustali'tati', 'uel'
7 ms: $\bar{o}$, $\bar{o}$ M: oportere (2x)
8 H: peraequationem M: peraequation*em*

i beneficium H, M: *CTh* nullus ex his agris aliquid .. mereatur

c.15 xiiii querellantem dominum de agro suo etiam alias possessiones inspicere debere ut conpensatio fiat agrorum ut postea nihil quaerimoniarum habeat sui patrimonii propter ...[1]

c.16 xu competitor. qui per subreptionem aliquid non accipit dominio careat. a perequatore tradita iure possideat et ante actum tempus eum functionem non debere exigi quodsi priuatus quaeratur de possessione a peraequatore tradita apud ordinarium iudicem agat ut receptam meliorationem possidenti restituat iubetque intra duos menses experiri actionem[2]

c.17 xui hic de possessionibus loquitur quae ante xx annos de recisione meruerint subleuationis functionem ut si uerum est perfruantur

1 H, M: ...

2 ms: aliquid ⟦enim⟧